

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η ΤΑΞΙΔΙΑ, ΤΟΠΟΙ, ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ

Η Γραμματική της ενότητας: Η έννοια του χρόνου

1. ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ: Ο χρόνος αυτός μας φανερώνει την πράξη που γίνεται **τώρα**. Αναφέρεται στο **παρόν** (στο σήμερα).

Ενεργητική φωνή: γράφω, παίζω, διαβάζω, μιλώ

Παθητική φωνή: γράφομαι

2. ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ: Αυτός ο χρόνος μας φανερώνει μια πράξη που γινόταν **χτες** (στο **παρελθόν**) συνέχεια.

Ενεργητική φωνή: έγραφα, έπαιζα, διάβαζα

Παθητική φωνή: γραφόμουν

3. ΑΟΡΙΣΤΟΣ: Ο χρόνος αυτός μας φανερώνει μια πράξη που έγινε **στο παρελθόν για μια στιγμή και τέλειωσε στο παρελθόν**.

Ενεργητική φωνή: έγραψα, έπαιξα

Παθητική φωνή: γράφτηκα

4. ΣΤΙΓΜΙΑΙΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ: Ο χρόνος αυτός αναφέρεται σε πράξη που **θα γίνει σε μια στιγμή στο μέλλον**. Παίρνει τη λέξη **(θα)** σαν πρόθεμα.

Ενεργητική φωνή: Θα γράψω

Παθητική φωνή: Θα γραφτώ

5.ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ: Ο χρόνος αυτός, μας λέει ότι η πράξη **θα** γίνεται στο μέλλον συνέχεια. Παίρνει τη λέξη (**θα**) σαν πρόθεμα

Ενεργητική φωνή: Θα γράφω, Θα παίζω

Παθητική φωνή: Θα γράφομαι

6.ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ: Ο χρόνος αυτός μας λέει ότι η πράξη **έχει γίνει στο παρελθόν** και **σήμερα έχει τελειώσει**. Παίρνει σαν πρόθεμα τη λέξη (έχω).

Ενεργητική φωνή: έχω γράψει, έχω παίξει

Παθητική φωνή: έχω γραφτεί

7.ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ: Ο χρόνος αυτός μας λέει ότι η πράξη **είχε γίνει και είχε τελειώσει στο παρελθόν**. Παίρνει σαν πρόθεμα τη λέξη (**είχα**).

Ενεργητική φωνή: είχα γράψει, είχα παίξει

Παθητική φωνή: είχα γραφτεί

8.ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ: Ο χρόνος αυτός μας λέει ότι η πράξη **θα έχει γίνει στο μέλλον**. Παίρνει σαν πρόθεμα τις λέξεις (**θα έχω**).

Ενεργητική φωνή: Θα έχω γράψει

Παθητική φωνή: Θα έχω γραφτεί

Έτσι μπορούμε να κατατάξουμε τους χρόνους σε τρεις κατηγορίες:

1.Παροντικοί χρόνοι: (Αυτοί που μιλούν για το σήμερα): Ενεστώτας,Παρακείμενος

2.Παρελθοντικοί χρόνοι: (Αυτοί που μιλούν για το χτες): Παρατατικός,Αόριστος, Υπερσυντέλικος.

3.Μελλοντικοί χρόνοι: (Αυτοί που μιλούν για το αύριο): Στιγμιαίος Μέλλοντας, Εξακολουθητικός Μέλλοντας, Συντελεσμένος Μέλλοντας.

ΠΟΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Ως προς το ποιόν ενέργειας στην **οριστική** κατατάσσουμε τους χρόνους σε τρεις κατηγορίες:

- α. μη συνοπτικοί ή εξακολουθητικοί:** ενεστώτας, παρατατικός, εξακολουθητικός μέλλοντας. Φανερώνουν ότι μια πράξη γίνεται συνεχώς ή με επανάληψη
- β. συνοπτικοί ή στιγμιαίοι:** αόριστος, στιγμιαίος μέλλοντας. Φανερώνουν ότι μια πράξη έγινε ή θα γίνει χωρίς συνέχεια ή επανάληψη
- γ. συντελεσμένοι:** παρακείμενος, υπερσυντέλικος, συντελεσμένος μέλλοντας. Φανερώνουν ότι μια πράξη έχει ήδη γίνει.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Τα χρονικά επιρρήματα είναι άκλιτες λέξεις που φανερώνουν χρόνο και απαντούν στην ερώτηση "ΠΟΤΕ" έγινε αυτό που δηλώνει το ρήμα.

Π. χ. Θα μιλήσουμε **αργότερα**.

Ύστερα γυρίσαμε σπίτι.

Ορισμένα από τα πιο συνηθισμένα χρονικά επιρρήματα είναι τα εξής:

τήρα, τότε, πριν, μετά, σήμερα, αύριο, χτες,
μεθαύριο, πέρ[υ]σι, φέτος, απόψε, αργά, νωρίς, οποτεδήποτε,
όποτε, άλλοτε, κάποτε, ύστερα, έπειτα, επιτέλους, κιόλας,
αμέσως, σπάνια, συχνά, τακτικά, πότε πότε κ.ά.

ΦΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

Φράσεις με προθέσεις. Οι προθέσεις είναι μικρές άκλιτες λέξεις (με, σε, για, ίσαμε, παρά, μέχρι, μετά, κατά, αντί, από, πριν κ.λ.π.) που μπαίνουν μπροστά από ονόματα ή επιρρήματα για να φανερώσουν μαζί τους τόπο, χρόνο αιτία, τρόπο, ποσό.

Π. χ. Άρχισε να βρέχει **από νωρίς**.

Θα επιστρέψει **κατά το βραδάκι**

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ/ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. «ΔΙΑΜΕΣΟΣ»

ΧΡΟΝΟΥ

Είναι κάποια ουσιαστικά σε πτώση αιτιατική και πιο σπάνια σε πτώσηγενική, που χρησιμοποιούνται, όπως και τα επιρρήματα, για να φανερώσουν το " ΠΟΤΕ" γίνεται αυτό που δηλώνει το ρήμα.Π. χ. Θα γυρίσω το βράδυ.

Τον Ιούλιο θα πάμε διακοπές.

Θα σε δω **του χρόνου**.

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Χρονικές προτάσεις. Ονομάζονται οι δευτερεύουσες που φανερώνουν χρόνο και προσδιορίζουν χρονικά μια κύρια πρόταση. Οι χρονικές προτάσεις αρχίζουν κυρίως με λέξεις όπως: όταν , σαν, καθώς, αφού, αφότου, πριν να, μόλις, προτού, ώσπου, ωσότου, όσο που, όποτε, άμα...

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ

1. Να συμπληρώσεις τα κενά του παρακάτω κειμένου βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον τύπο και στο χρόνο που ταιριάζουν.

Την περασμένη Τρίτη, καθώς γυρνούσα στο σπίτι μου(περνώ)
.....από τη φίλη μου για να της δείξω το καινούριο μου
βιβλίο. Το βιβλίο της(κάνω)..... μεγάλη εντύπωση,
επειδή(περιέχω).....τρισδιάστατες ζωγραφιές.
Καθώς(χαζεύω)το βιβλίο της(προτείνω)
να το(κρατάω)..... κάποιες μέρες για να το(διαβάζω)
..... Μου(υπόσχομαι)πως μέχρι την επόμενη
Τρίτη(τελειώνω).....και(επιστρέφω)..... .

2. Να μεταφέρεις(σε ένα φύλλο χαρτί) το παρακάτω κείμενο στο παρελθόν.

Αύριο θα πάμε εκδρομή. Θα ξεκινήσουμε το πρωί και θα φθάσουμε νωρίς στη θάλασσα. Όλη την ημέρα θα παίζουμε. Εγώ θα ψάξω για κοχύλια. Το μεσημέρι θα ανάψουμε φωτιά, θα ψήσουμε και θα φάμε στη παραλία. Θα κολυμπήσουμε και θα κάνουμε συνέχεια βουτιές. Πριναπό το σούρουπο θα έχουμε επιστρέψει γιατί έχουμε υποσχεθεί στους γονείς μας να είμαστε πίσω νωρίς. Χθες πήγαμε εκδρομή.

3. Να γράψεις το αντίθετο για καθένα από τα παρακάτω χρονικά επιρρήματα.

Μετά

πέρσι

αργά

χθες

Πάντα

συχνά

4. Να αντικαταστήσεις τις υπογραμμισμένες φράσεις των παρακάτω προτάσεων με το κατάλληλο επίρρημα :

(αποβραδίζ, ολονυχτίς, ολημερίς, εξαρχής, πέρσι, αμέσως).

- Έλα εδώ χωρίς καμιά καθυστέρηση.
- Πρέπει από την αρχή να ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του.
- Όλη μέρα έκλαιγε γι' αυτό που της συνέβη.
- Η μητέρα έπλυνε τα ρούχα από το βράδυ.
- Τον προηγούμενο χρόνο είχε καλύτερους βαθμούς στα μαθήματα.
- Ταξίδευσαν όλη νύχτα για να φτάσουν στην ώρα τους.

5. Να υπογραμμίσεις τις χρονικές προτάσεις στις παρακάτω περιόδους.

Όταν είσαι έτοιμη, ειδοποίησέ με. Οι αντίπαλοι επιτέθηκαν προτού ξημερώσει. Ενώ μελετά, ακούει μουσική. Θα καταλάβεις γιατί βιαστικάόταν μάθεις τα νέα. Σαν έμαθε όλη την αλήθεια, άλλαξε γνώμη γι' αυτόν. Πριν φύγει για την Αμερική, συμφιλιώθηκε με τον αδερφό του. Θα πας στο Γιώργο να παίξετε, αφού πρώτα διαβάσεις τα μαθήματά σου.

6. Να κυκλώσεις το σωστό.

- Κανείς δεν έχει δει ακόμη τίποτα. Το ρήμα αναφέρεται:
 1. Παρελθόν
 2. Παρόν
 3. Μέλλον
- Από το παράθυρο μου φαινόταν το λιμάνι. Ο χρόνος του ρήματος είναι:
 1. Εξακολουθητικός
 2. Συνοπτικός
 3. Συντελεσμένος

- **Έλεγε πως είδε** τα πάντα από την κορυφή του λόφου. Οι χρόνοι των ρημάτων είναι:
 1. Αόριστος- Αόριστος
 2. Ενεστώτας-Αόριστος
 3. Παρατατικός-Παρακείμενος
 4. Παρατατικός-Αόριστος
- **Θα καθαρίζω** όλη μέρα και ως το βράδυ **θα έχω τελειώσει**. Οι χρόνοι των ρημάτων είναι:
 1. Εξακολουθητικός μέλλοντας-Συνοπτικός μέλλοντας
 2. Συνοπτικός μέλλοντας- Συντελεσμένος μέλλοντας
 3. Εξακολουθητικός μέλλοντας- Συντελεσμένος μέλλοντας

7. Να υπογραμμίσεις τις λέξεις/φράσεις που δηλώνουν χρόνο.

- Ερχόταν από το βράδυ και έπαιρνε το ψωμί για την επόμενη μέρα.
- Ύστερα από καιρό μάθαμε ποιος ήταν.
- Πάντα λάτρευα τα παγωτά.
- Κάθε πρωί βουρτσίζω τα δόντια μου.
- Συνήθιζε να τρώει νωρίς.